

Datum: 2025-06-11

Ärendenummer: SLK-2025-00166

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: ju.L7@regeringskansliet.se

Diarienummer: Ju2025/00812

Göteborgs Stads yttrande över remiss från Justitiedepartementet Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd (SOU 2025:33)

Göteborgs Stad har givits tillfälle att yttra sig över remiss gällande betänkande
Justitiedepartementet Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd.

Göteborgs Stad har valt att ge synpunkter på den del av utredningen som handlar om en
generell uppgiftsskyldighet som direkt berör kommunernas verksamhet.

Det utredningen tydligt framhåller föreslås ingå i uppgiftsskyldigheten är uppgifter om
återkrav av utbetalt försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen eller insatser enligt LSS.
Utredningen beskriver att det även finns annan information hos kommuner som
Migrationsverket bör få tillgång till och nämner bland annat uppgifter om elevers
personliga förhållanden, uppgifter i personalakt, uppgifter om familjekonstellationer,
relationer mellan personer, uppgiven härkomst eller talade språk. Uppgifterna är mer vagt
beskrivna och träffar brett på flera av kommunens verksamhetsområden och kommunen
som arbetsgivare. Uppgifterna finns i flera olika system med varierande behörighetsgrad
och sekretessnivåer. Socialnämnderna har redan en uppgiftsskyldighet gentemot
Migrationsverket enligt utlänningslagen. Utifrån förslaget kommer dock uppgifterna
användas för ett annat ändamål, i enlighet med utredningens förslag om vandelsprövning,
än den uppgiftsskyldighet som finns i dag. Utöver socialtjänsten pekar utredningen ut
andra kommunala verksamheter, såsom funktionsstödsverksamhet, förskola och skola,
som idag inte har motsvarande skyldighet gentemot Migrationsverket. Detta kan leda till
nya komplexa avvägningar inför utlämning av information till Migrationsverket inom
dessa verksamhetsområden. Göteborgs Stad bedömer att den föreslagna
uppgiftsskyldigheten kommer att förändra den för kommunen nu gällande
hanteringsordning avseende proportionalitetsbedömning och sekretessprövning inför
informationsutlämning.

Stora delar av kommunens grunduppdrag och de verksamheter som särskilt omnämns av
utredningen som uppgiftslämnare, det vill säga socialtjänst, förskola och skola, bygger på
att det finns en förtroendefull relation mellan verksamhetens företrädare och den aktuella
vuxne, ungdomen eller barnet och föräldrarna. Göteborgs Stad ser att det kan uppstå
etiska dilemman och stress för personal då den lämnade informationen ska ingå i
Migrationsverkets vandelsprövning i syfte att öka beslut om avslag, återkallelse och
avvisning.

Utredningen konstaterar att en konsekvens av uppgiftsskyldigheten kan vara att fler personer kommer att leva utanför välfärdssystemet som papperslösa i Sverige. Likaså att förslaget kan få negativa konsekvenser för enskilda och dess familjer. Utredningen framhåller dock att det integritetsintrång som förslaget medför i förhållande till enskilda anses proportionerligt för att nå syftet. Den påverkan som ett utlämnande av information till Migrationsverket för vandelsprövning kan ha på enskildas förtroende för kommunens verksamheter bedöms vara svår att överblicka.

För närvarande ser Göteborgs Stad att det pågår flera av regeringen initierade uppdrag och utredningar som förväntas få konsekvenser för utlänningar på olika sätt, och till viss del även för kommunerna. När dessa lagförslag presenteras vid olika tillfällen är det inte möjligt att få en samlad och tydlig bild över hur de olika förslagen kommer att harmonisera med varandra. Det är därför svårt att fullt ut bedöma konsekvenserna av de lagförändringar som föreslås i denna utredning.

Kommunstyrelsen i Göteborg beslutade i september 2023 att personalen i nämnder och styrelser inte förväntas lyda under plikten att anmäla papperslösa vid ett eventuellt införande av en ny angiverilag. Utifrån en bedömning av de etiska dilemman och stress för personal som förslaget i den nu aktuella remissen riskerar att medföra, i kombination med svårigheten att få en sammantagen överblick över konsekvenserna av de olika utredningsförslag som regeringen har tillsatt på det migrationspolitiska området, avstyrker Göteborgs Stad förslaget om en generell uppgiftsskyldighet.

Vid behandling av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Daniel Bernmar (V) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan.

Jörgen Fogelklou (SD) och Axel Josefson (M) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som stadsledningskontorets föreslagit (bilaga A) samt avslag på övriga yrkanden.

Vid omröstning röstade Daniel Bernmar (V), Blerta Hoti (S), Jenny Broman (V), Marina Johansson (S), Karin Pleijel (MP), tjänstgörande ersättaren Johannes Hulter (S) och ordföranden Jonas Attenius (S) för bifall till Daniel Bernmars yrkande.

Axel Josefson (M), Hampus Magnusson (M), Martin Wannholt (D), Jörgen Fogelklou (SD), Elisabet Lann (KD) och tjänstgörande ersättaren Nina Miskovsky (M) röstade för bifall till Jörgen Fogelklous och Axel Josefsons yrkande.

Kommunstyrelsen beslutade med sju röster mot sex att bifalla Daniel Bernmars yrkande.

Jörgen Fogelklou (SD) reserverade sig mot beslutet.

Jörgen Fogelklou (SD) antecknade som yttrande en skrivelse från den 9 juni 2025
(bilaga B)

Göteborg den 11 juni 2025

Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Lina Isaksson

BILAGA A

Datum: 2025-06-11

Ärendenummer: SLK-2025-00166

Justitiedepartementet

ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: ju.L7@regeringskansliet.se

Diarienummer: Ju2025/00812

Göteborgs Stads yttrande över remiss från Justitiedepartementet Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd (SOU 2025:33)

Göteborgs Stad har givits tillfälle att yttra sig över remiss gällande betänkande
Justitiedepartementet Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd.

Göteborgs Stad har valt att ge synpunkter på den del av utredningen som handlar om en
generell uppgiftsskyldighet som direkt berör kommunernas verksamhet.

Det utredningen tydligt framhåller föreslås ingå i uppgiftsskyldigheten är uppgifter om
återkrav av utbetalt försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen eller insatser enligt LSS.
Utredningen beskriver att det även finns annan information hos kommuner som
Migrationsverket bör få tillgång till och nämner bland annat uppgifter om elevers
personliga förhållanden, uppgifter i personalakt, uppgifter om familjekonstellationer,
relationer mellan personer, uppgiven härkomst eller talade språk. Uppgifterna är mer vagt
beskrivna och träffar brett på flera av kommunens verksamhetsområden och kommunen
som arbetsgivare. Uppgifterna finns i flera olika system med varierande behörighetsgrad
och sekretessnivåer. Socialnämnderna har redan en uppgiftsskyldighet gentemot
Migrationsverket enligt utlänningslagen. Utifrån förslaget kommer dock uppgifterna
användas för ett annat ändamål, i enlighet med utredningens förslag om vandelsprövning,
än den uppgiftsskyldighet som finns i dag. Utöver socialtjänsten pekar utredningen ut
andra kommunala verksamheter, såsom funktionsstödsverksamhet, förskola och skola,
som idag inte har motsvarande skyldighet gentemot Migrationsverket. Detta kan leda till
nya komplexa avvägningar inför utlämning av information till Migrationsverket inom
dessa verksamhetsområden. Göteborgs Stad bedömer att den föreslagna
uppgiftsskyldigheten kommer att förändra den för kommunen nu gällande
hanteringsordning avseende proportionalitetsbedömning och sekretessprövning inför
informationsutlämning. Göteborgs Stad ser att det behövs ett förtydligande på nationell
nivå om vilka uppgifter från kommunerna som ska omfattas av den generella
uppgiftsskyldigheten.

Stora delar av kommunens grunduppdrag och de verksamheter som särskilt omnämns av
utredningen som uppgiftslämnare, det vill säga socialtjänst, förskola och skola, bygger på
att det finns en förtroendefull relation mellan verksamhetens företrädare och den aktuella
vuxne, ungdomen eller barnet och föräldrarna. Göteborgs Stad ser att det kan uppstå
etiska dilemman och stress för personal då den lämnade informationen ska ingå i

Migrationsverkets vandelsprövning i syfte att öka beslut om avslag, återkallelse och avvisning.

Utredningen konstaterar att en konsekvens av uppgiftsskyldigheten kan vara att fler personer kommer att leva utanför välfärdssystemet som papperslösa i Sverige. Likaså att förslaget kan få negativa konsekvenser för enskilda och dess familjer. Utredningen framhåller dock att det integritetsintrång som förslaget medför i förhållande till enskilda anses proportionerligt för att nå syftet. Den påverkan som ett utlämnande av information till Migrationsverket för vandelsprövning kan ha på enskildas förtroende för kommunens verksamheter bedöms vara svår att överblicka.

För närvarande ser Göteborgs Stad att det pågår flera av regeringen initierade uppdrag och utredningar som förväntas få konsekvenser för utlänningar på olika sätt, och till viss del även för kommunerna. När dessa lagförslag presenteras vid olika tillfällen är det inte möjligt att få en samlad och tydlig bild över hur de olika förslagen kommer att harmonisera med varandra. Det är därför svårt att fullt ut bedöma konsekvenserna av de lagförändringar som föreslås i denna utredning. Det är av vikt att nationell nivå följer den påverkan som förslagen får. Om kommunerna belastas bör finansieringsprincipen gälla.

BILAGA B

Yttrande

2025-06-09

Ärende nr: SLK-2025-00467

Yttrande angående – Remiss från Justitiedepartementet – Skärpta och tydligare krav på vandel för uppehållstillstånd (SOU 2025:33)

Yttrandet

Sverigedemokraterna ställer sig mycket positiva till förslagen i utredningen. Det är vår bestämda uppfattning att den reform som nu föreslås utgör ett nödvändigt och efterlängtat verktyg för att kunna säkerställa att utlänningar som befinner sig i Sverige respekterar svenska lagar, normer och myndighetsbeslut.

Vi välkomnar särskilt att begreppet vandel återinförs i utlänningslagen och ersätter tidigare vaga termer som "levnadssätt" och "misskötsamhet". Detta skapar ett tydligare, mer förutsägbart och kraftfullt rättsligt ramverk, där Migrationsverket ges möjlighet att återkalla uppehållstillstånd även när domstolsfällande inte föreligger – utifrån en samlad bedömning av individens vandel.

Ett Sverige för laglydiga, inte ett tillflyktsland för brottslingar

Upphållstillstånd är inte en rättighet. Det är ett förtroende. Den som ges tillträde till det svenska samhället ska respektera våra regler och bidra till en trygg och fungerande samhällsordning. Det är rimligt att individer som begår upprepade brott (även mindre), visar stöd för extremistiska grupper och deltar i hatdemonstrationer, medvetet missbrukar välfärdssystemet, hotar eller trakasserar journalister, eller ingår i kriminella eller våldsbejakande miljöer - inte ska få stanna i Sverige.

Vi välkomnar särskilt att utredningen tydligt betonar att även icke dömda individer ska kunna utvisas, när helhetsbilden av individens beteende tyder på att denne utgör en säkerhetsrisk eller bryter mot grundläggande normer.

Informationsskyldighet från kommuner - nödvändigt och proportionerligt

Sverigedemokraterna tillstyrker förslaget fullt ut om att utöka kommunernas uppgiftsskyldighet gentemot Migrationsverket. Det är av största vikt att relevanta myndigheter, inklusive kommunernas socialtjänst, skola, förskola, LSS-verksamheter och andra enheter, lämnar uppgifter som är nödvändiga för en korrekt vandelsprövning.

Detta innebär ett förändrat arbetssätt, men det är en nödvändig del i en mer sammanhållen och rättssäker migrationspolitik. Det handlar inte om att bryta

förtroendet. Det handlar om att skydda allmänheten och samhället från individer som missbrukar vår öppenhet och välfärd.

Att vissa kommuner uttrycker oro för att individer ska "undvika kontakt" med välfärdssystemet är inte ett argument mot ökad kontroll, utan snarare en indikation på varför den behövs. Den som inte har rent mjöl i påsen ska inte kunna gömma sig bakom sekretess eller administrativa silos.

Möjligheten att leva utanför systemet är redan ett problem, inte en konsekvens av reformen. Vi delar inte Göteborgs Stads farhågor om att reformen skulle "leda till fler papperslösa" eller skapa "etiska dilemman" i kommunal verksamhet. Den huvudsakliga etiska frågan bör vara: hur länge ska svenska skattebetalare tvingas försörja och hysa individer som inte följer lagen?

Att leva papperslös i Sverige är ett medvetet val i många fall. Med denna reform ges möjlighet att minska utrymmet för just den typen av gråzoner.

Behovet av en nationell styrning

Vi instämmer i behovet av nationella riktlinjer som tydliggör vilken typ av uppgifter som ska omfattas av uppgiftsskyldigheten. Detta bör ske skyndsamt för att underlätta implementeringen i kommunerna och minimera rättsosäkerhet eller ineffektivitet i informationsflödet. Samtidigt betonar vi vikten av att riktlinjerna inte blir urvattnade - det ska vara tydligt att informationsutlämning är en skyldighet, inte en frivillig tolkning.

Finansieringsprincipen

Sverigedemokraterna anser att staten bör stå för eventuella ökade kostnader hos kommunerna i samband med tillämpningen av vandelsprövningen, i enlighet med finansieringsprincipen. Detta får dock inte bli ett skäl att förhålla eller försvaga reformens genomförande.

Sammanfattning ståndpunkter:

Samtliga huvudförslag i utredningen SOU 2025:33 tillstyrkes.

Återinförandet av vandelsbegreppet och att det möjliggör utvisning även vid icke fällande dom tillstyrkes.

Utökad uppgiftsskyldighet från kommunala verksamheter till Migrationsverket tillstyrkes.

Snabba nationella riktlinjer för att tydliggöra vad som ska lämnas ut och när är önskvärt.

Farhågor om "förtroendekriser" som sekundära i förhållande till tryggheten i samhället avfärdas.

Vandelsreformen ska användas aktivt och inte symboliskt.

Reformen är ett steg i rätt riktning, men ytterligare åtgärder kommer att behövas för att säkerställa att Sverige är ett land där laglydiga människor känner trygghet – och där de som missbrukar vår tillit snabbt förlorar rätten att stanna.